

KRÓNIKA

Kutatásmetodikai szeminárium Szegeden

December 19—20-án a 6. főirány irodájának támogatásával, és elsősorban a főirány témáiban dolgozó kutatók részvételével az empirikus kutatások metodikai kérdéseiről tapasztalatcserét tartottunk. Találkozóinkat utólag — a folytatás reményében — az első pedagógiai kutatásmódszertani szemináriumnak neveztük.

Az időpont nem volt túl kedvező: az egyetemi vizsgaidőszak és az év végi adminisztrációs teendők több helyen jelenttek elodázhatatlan elfoglaltságot. Így sok kompetens szakértő és érdeklődő kutató nem tudott részt venni. A két nap e nehézségek ellenére is várakozáson felül eredményesnek, inspiratívnak bizonyult.

A tanácskozáshoz csak egy flexibilis keretprogramot készítettünk, az idővel a formáltságokat és kööttségeket mellőzve az érdeklődést és a felmerült problémákat követve gazdálkodtunk.

A program gerincét a vitával, megbeszéléssel kísért előadások képezték (*Andor Csaba, Csapó Benő, Joó András, Nagy József, Tölgyesi Miklós, Vajthó Erik*), melyek egy-egy módszert, adatelemző eljárást, metodikai problémát mutattak be, többnyire konkrét vizsgálat példáján illusztrálva. (Klaszteranalízis, Galois-gráf, útelelemzés, DELTA-analízis, a skálázás szignifikáns küszöbértéke, dominancia, feladatbank.)

Külön is szakítottunk időt az empirikus pedagógiai kutatások módszertani színvonalával, a metodikai kultúrával kapcsolatos kérdések megvitatására. A helyzetelemzésen és a főbb tendenciák számbavételén túl elsősorban a konkrét lehetőségek és teendők körülhatárolása bizonyult rendkívül hasznosnak.

A kötött programokkal közel azonos jelentőségűvé váltak a találkozó által kínált informális lehetőségek („folyosói beszélgetések”, kapcsolatfelvétel, információcseré stb.), valamint a személyi-számítógép bemutató.

Az összejövetel utolsó 15 percében rövid „brain-storming”-ot tartottunk, melynek során mindenki a végiggondolás és a realitások mérlegelésének kényszere nélkül elmondhatta ötleteit, a módszertani kultúra fejlesztése érdekében teendő lépésekre vonatkozó javaslatait, igényeit, elvárásait.

A tapasztalatcsere során több lényeges javaslat hangzott el és elhatározás született — intézményes keretek hiányában egyelőre csak a résztvevők személyes elhatározásaként. A következőkben röviden ezeket foglalom össze.

Mindenekelőtt megállapítottuk, hogy egyre sürgetőbb az igény az empirikus kutatások metodikai kérdéseivel foglalkozó fórumok létrejöttére, és ehhez ma már a feltételek is megteremthetőek. Nem várható el minden — a pedagógia területén dolgozó — kutatótól, hogy naprakészen kövesse az adatok elemzésére szolgáló egyre kifinomultabb matematikai módszerek irodalmát. Ugyanakkor már a pedagógiai kutatók körében is van 15—20 főnyi e területen jártas szakember, és rendkívül hasznos lenne a bizonyos tekintetben lépéselőnyben lévő társadalomtudományok (közgazdaságtan, szociológia, pszichológia) hasonló szakértőivel való kapcsolatteremtés. Egy szakértői közösség sokat segíthetne — a ma még gyakran mostoha — helyzetet lehetővé tenné a racionális munkamegosztást, témafigyelést. Elősegíthetné a „kollektív önképzést”, szemináriumok, műhelyek szervezését, módszertani tárgyú tanulmányok publikálását. Az igények szerint javaslatot tehetne egyes konkrét kutatások adatelemző eljárásaira, segítséget nyújthatna az adekvát metodika megtalálásában.

A személyi-számítógépek gyors teljedése is több, a kutatásmetodikát érintő kérdést vet fel. Használatuk bizonyos vizsgálatok adatelemzésében kifejezetten előnyös (könnyebb a hozzáférés, nem kell a drága gépidőt fizetni, nagyobb flexibilitás stb.). Azonos típusú számítógépek beszerzése lehetővé tenné, hogy több intézmény közösen finanszírozza egy-egy programcsomag kidolgozását. A jelenlevők különböző szempontokat mérlegelve a Commodore C-64 és a hozzá kapcsolódó rendszer beszerzése mellett foglaltak állást.

Hasonlóképpen érdemes lenne az adatfelvétel egységes megoldásait kidolgozni. Például a legtöbb vizsgálatban felvesznek bizonyos háttérváltozókat, ezek kategóriáikra bontása azonban nagyon sokféle, és így nincs mód érdemleges összehasonlításokra. A problémát megoldaná egy tudományos alapossággal összeállí-

tott változórendszer, amelyből — hacsak az adott változókkal nincs speciális célja — ki-ki a számára szükségeseket az ajánlott módon venné fel.

Gondolom, e néhány példával sikerült illusztrálni, hogy (egyébként örvendetes módon) a magyar pedagógiai kutatásban is jelentkeznek a „nagy tudomány” tipi-

kus nehézségei, olyan metodikai és kutatásszervezési problémák, amelyek megoldása az érintett szakemberek összefogását és kollektív erőfeszítését igényli.

Próbáljuk meg! A helyzet nem teljesen reménytelen.

Csapó Benő